

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškova ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglašje po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 45-86

Najvažnejša naloga današnjega časa

Učiteljevo delo v šoli in med narodom, ki postaja od dne do dne važnejše in pomembnejše, se ne nanaša samo na prizadevanje dvigniti kulturno raven našega naroda, marveč se še prav posebno odraža v stremljenju dvigniti, okrepiti in povsem utrditi narodno samozavest ter narodni in državljanski ponos, vzbuditi pravo poštrevovalno in nesebično ljubezen do domovine med najširšimi plastmi našega naroda. Ko prihaja v zadnjem času ta naloga še prav posebno do izraza, ko se zaradi naraščajoče nevarnosti še bolj izrazito kaže potreba po njenem striktnem izvrševanju, se mnogi sprašujejo: Ali nas je veliki čas našel pripravljene, utrjene in odporne?

Dve desetletji naše narodne in državne svobode je za nami. Ono nepopisno veselje in do viška naraščajoče navdušenje ob naši osvoboditvi se je kmalu umaknilo resnim stremljenjem in prizadevanjem urediti novo svobodno državo v prijeten skupen dom treh bratov, ki so si 1. decembra 1918. prisegli medsebojno ljubezen in spoštovanje, a predvsem pa stvarno skupno delo za svoj novi dom. Toda čim se je pričelo ustvarjajoče delo, so se pojavile tudi težkoče, ki bi se vse dale premostiti, da jih niso strankarsko politične strasti stopnjevale in večale. Tudi prava demokracija se je morala umikati hegemonističnim težjam te ali one klike in vse to je porazno vplivalo na narodno in državljansko zavest med našim preprostim kmečkim in delovnim ljudstvom. In v teh, često do prave zmede stopnjevanjih razmerah je učiteljstvo oralo ledino in njegovemu idealistično usmerjenemu delu se je posrečilo zarezati mnoge globoke brazde, v katere tudi najhujši medsebojni strankarsko politični boji niso mogli zasejati plevela, marveč je iz njih poglano kleno zrno.

Polnih dvajset let si je učiteljstvo prizadevalo vstvariti osnovo pravi, na demokratičnih načelih sloneči državljanski vzgoji, kajti spoznalo je, kako težko je delati brez enotnih navodil. Občutiti pa je tudi moralo, kako različno se tolmači njegovo stremljenje dvigniti narodni ponos in narodno zavest, utrditi ljubezen do domovine in pobijati kvaren vpliv malodušja. Za svoja idealna stremljenja in za svojo poštrevovalnost ni našlo pravega razumevanja in niti najmanjše opore. Namesto pravilne in pravične ocene dela so se zaradi strankarske zaslepljenosti upoštevala razna natolcervanja, ki so jim sledili tudi napadi v javnih korporacijah in časopisju, kar vsekakor ni imelo dobrih posledic niti za posameznika niti za ves učiteljski stan. In če smo v takem vzdušju, v takih razmerah izpregovorili ali tudi napisali kako ostro besedo, je bilo to samo plod onega globokega prepričanja, da je naše stremljenje, prizadevanje in naše delo edino pravilno. Učiteljstvo živi v najtesnejših stikih z našim narodom, spoznalo je način njegovega življenja, spoznalo njegove življenjske razmere, spoznalo pa je tudi njegovo dušo. Težko si je pridobiti vstop v najglobljo notranjost našega preprostega človeka, težko vzbuditi v njem prava in iskrena narodna in domovinska čustva, toda velikemu delu učiteljstva se je posrečilo pridobiti si zaupanje našega kmeta in delavca in to je bilo tisto, zaradi česar je moral mnogi učitelj vzeti popolno culo na ramo in iti spoznavat tudi druge kraje naše domovine.

Prišli pa so resnejši časi. Svet je zatrepetal v novi vojni vihrini in tedaj so se marsikje zavedali, da je bilo v teh dvajsetih letih mnogo zamujenega. V trenutkih, ko so razne države izgubljale svojo samostojnost, ko se je zemljevid kar čez noč spreminjal, se je pri nas pojavilo malodušje in tuja, naši svobodi silno kvarna propaganda se je zelo razbohotila. To so bili najodločilnejši trenutki, ki so mnoge dovedli do spoznanja, da je treba začeti s sistematičnim pobijanjem malodušja in posvetiti vzgoji narodne zavesti in poštrevovalne ljubezni do svoje domovine največjo pozornost. Pa ne morda zaradi kake oportunitete ali kakega namiga od zgoraj. Ne! Prišli so do tega spoznanja, ker so šele v teh težkih dneh uvideli, kako zelo je naša domovina bogata, kako zelo je močna in velika in prav zato vredna in tudi potrebna naše nesebične in idealne ljubezni, ki prenese če treba tudi največje žrtve. — S tem je naše delo dobilo sankcijo pravilnosti. — Ze pred mnogimi leti smo z osnovanjem obmejnošolskega odseka začeli stalno opozarjati odločujoče činitelje na pereče probleme naše meje. Dolgo vrsto let so bila vsa naša prizadevanja zaman. — Danes se skuša popraviti marsikaj, kar je bilo zamujenega. Naša akcija za pomoč revnim otrokom v obmejnih krajih je našla kmalu posnemalce. In sedaj lahko mirne duše trdimo, da so morali nastopiti najtežji trenutki, da so mnogi priznali naše delo, da so začeli upoštevati naša stremljenja in prizadevanja. Toda ne gre nam za to!

V času, ki nas je kruta usoda vanj zapegljala in nam preti nevarnost, da nas ista usoda potegne tudi v vrtnice vojne vihere, se mo-

Naš vsakdanji kruh

Naš vsakdanji kruh je iz dneva v dan dražji, njegove cene so tako visoke, kot jih pri nas še nismo bili vajeni. Največjo skrb povzroča dejstvo, da se dvigajo cene ravno onim življenjskim potrebščinam, ki so za človeško življenje neobhodno potrebne. Radi naraščajoče draginje se morajo družine omejevati na še manjše količine hrane, na katero so bile do sedaj vajene. Vsako še nadaljnje omejevanje telesne hrane pa bo poslabšalo delovne sile naroda, storilo ga bo manj odpornega in nezadovoljnega. V današnjih težkih in kritičnih časih so vsi taki poizkusi škodljivi in nosijo s seboj najslabše posledice, kajti narod mora stradati ob pogledu na bogastvo lastne zemlje, dočim posamezniki v tej nesreči dobro kujejo svoje železo.

Naša država ne trpi na pomanjkanju živeža in zato ga nam ne bi bilo treba preplačevati oziroma se ga omejevati do meje, ki že kvarno vpliva na našo življenjsko silo. Prav zato danes naš človek zmaguje z glavom in ne ve, kdo je kriv te igre, ki ne obeta ničesar dobrega. V vseh zdravih možganih naših ljudi blodi le ena misel, da bodi osnovno načelo narodnega gospodarstva najprej, kriti potrebe domačega prebivalstva in šele onaj se izvozi, kar ostane.

Nevzdržnost sedanjih življenjskih razmer in vse iz njih izvirajoče škodljive posledice je oblast pripoznala s trenutkom, ko je izdala uredbo o pobijanju draginje. Cene se lahko zvišajo le po njenem predhodnem odobrenju.

Uredba je bila izdana prepozno in je polna pomanjkljivosti. Naj omenimo le to, da ne določa enotnosti cen za vso državo in da bodo zato cene v raznih krajih različne.

Osnovna šola in univerza

Pod tem naslovom je izšel v velikonočni »Politiki« nad vse zanimiv in aktualen članek izpod peresa univ. prof. Ivana Djaje, znanega srbskega kulturnega delavca.

Ker je članek izredne načelne važnosti, bom podal v naslednjem kratkem izvleček, ki ga bo, trdno sem prepričan, prečital vsakdo, ki mu je v resnici pri srcu naš narod in njegov kulturni napredek, ne pa samo takrat, kadar ta ali oni zainteresirane »naš narod« potrebuje v te ali one, prvenstveno politične svrhe.

Osnovna šola in vseučilišče, to sta sicer dve skrajnosti izobraževalne celote, ki morata voditi ena drugi v račun, se razvijati v skladu in neki pa dosledni kontinuiteti, nikdar pa ne smeta pozabiti, da obe služita isti končni nalogi.

V nebotgati, toda med širokim nepismenim a pametnim ljudstvom globoko zakoreninjeno prosvetni tradiciji, so se tekom dvajset let razvile naše univerze. Piscec hoče poudariti predvsem ono skladnost, harmonijo, ki se mora vzdrževati med vsemi deli pouka, posebno med osnovnim in univerzitetnim, ali z drugimi besedami: med ljudsko šolo in univerzo. Osnovna šola je potrebna univerzi, kakor njegov najvažnejši institut, vzorno sestvo ali laboratorij. Čemu naj bi služila univerza, če ne bi bilo ljudske šole, ali ko bi bili na eni strani univerzitetno izobraženi ljudje, na drugi pa nepismeno ljudstvo. Komu naj bi služila znanost, pridobljena na univerzah? Da sodniki sodijo kmetu, ki se ne zaveda svojih prestopkov, da zdravniki predpisujejo zdravila tam, kjer so brezpomembna spričo pomanjkanja vsake higijene, da agronomi ne umejo podati kmetu najosnovnejših pojmov o boljšem obdelovanju zemlje. Skratka, da znanost, vzrasla na univerzi, ne koristi nikomur drugemu nego onemu, ki jo je dosegel. (Zaradi tega se ne čuti zadosten vpliv medicinskih fakultet na narodno zdravje, kakor tudi ne vpliv agronomskih visokih šol na poljedelstvo.) Vzrok temu vidi pisec v dejstvu, da šolani ljudje beže pred vasjo.

ramo učitelji zavedati, in da se zavedamo smo že s svojim dosedanjem delom dokazali, da moramo uporabiti vse sile in vse svoje sposobnosti, da odvrnemo od našega naroda tudi poslednje ostanke malodušja. Trezno in objektivno presojanje nastalega položaja, samozavest in iskrena ter poštrevovalna ljubezen do svobodne domovine in pripravljenost — če bo to potrebno — tudi z orožjem v roki braniti svobodo in neodvisnost naroda in države, to so odlike, ki morajo preiti v meso in kri vsakega državljanja. In te odlike vzgajati med najširšimi plastmi našega naroda, je najvažnejša naloga, ki jo mora učiteljstvo v današnjem času izvrševati.

In izvršili jo bomo povsem častno, hočemo pa imeti mir pred neresnimi napadi v resnih časih.

Taki polovični ukrepi več škodujejo, kakor pa koristijo.

Nedoslednost in pomanjkljivost izvajanja omenjene uredbe se kaže tudi v praksi. V resoluciji, ki je bila sprejeta na seji Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj v Beogradu in katere so se udeležili delegati iz vse naše države, je bila sprejeta tudi točka, da naj odbori za pobijanje draginje v posameznih krajih glede določanja cen hitreje poslujejo.

Na drugi strani čitamo po našem dnevnem časopisju o čudnem stališču, ki so ga zavzele kmetijske zbornice v naši državi, posebno pa o čudni igri slovenske kmetijske zbornice, da se zavzema v Ljubljani proti dviganju cen žita, v Beogradu pa soglašja z resolucijo proti njih omejevanju. Naj bo resnica eno ali drugo, ugotoviti moramo le, da vidimo v tej časopisni borbi nezdrave razmere.

Od časa do časa čitamo po časopisju tudi vesti, da je banska uprava za te ali one predmete dovolila povišanje cen.

Postopanje v borbi proti draginji trpi torej na enotnosti in doslednosti, kaže neurejenost življenjskih razmer v času, ko bi morali biti vsi za vsako stvar enotnih misli. Z načrtnim delom in dobro voljo ter s povišanjem prejemkov bi se lahko izboljšalo dosedanje stanje življenjskih prilik, dvignila morala in delovna sila ljudstva, država pa pripravila na vsako iznenadenje. Tako delo nam velevajo vse one žrtve, ki so padle za našo svobodo in s svojo krvjo zapisale prve črke o naši narodni svobodi. Kdor kljub vsem tem žrtvam drugače postopa, bo pred vsem narodom dajal odgovor za svoje delo. Zato pa čimpreje ustaviti plaz, ki nas skuša zasuti!

Dalje pravi, da je to nad vse žalostno dejstvo, ki bi ga bilo treba proučiti in mu najti leka.

Nato pravi dobesedno: V redko katerem narodu ima tako zvana »inteligenca« tako pogosto na jeziku besedo »naš narod«, tudi ne vem za katero koli drugo »inteligenco«, ki bi bila bolj daleč od vasi, tako malo zainteresirana za ljudstvo v pravem smislu, razun v pogledu političnega izkoriščanja. Ali ni to dejstvo, ki bi se ga morali sramovati, da so vasi brez zdravnikov, ko so jih mesta prenatrpana. Ali ni žalostno, da nimamo dovolj učiteljev, a imamo na pretek onih, ki čakajo, da bodo srednješolski profesorji.

A višek vidi pisec v tem, da se na znani poziv ministrstva prosvete absolviranim filozofom, naj začasno nadomestijo osnovnošolske učitelje, ni odzval skoro nihče. Bolje biti tudi brez službe, kakor prebiti nekaj časa v poučevanju seljačkov v čitanju in pisanju.

Na koncu se pisec vprašuje, zakaj tako? Pravi, da so splošne razmere na naši vasi, ali vsaj ponekod, take, da noben šolan človek neče v njej živeti, dokler ne umira od glada. Dalje pravi, da je treba vso pozornost posvetiti vasi, prvi korak k temu pa je dobra osnovna šola z dobrimi učitelji, dostojno nagrajenimi, z vsem onim, kar je potrebno človeškemu dostojanstvu. Na koncu pravi: Toda tisto, kar nam je najpotrebnejše, to so ljudske šole.

Tako je povedal odkritosrčni znanstvenik in hvaležni mu moramo biti za njegove res iskrene besede.

Gotovo je, da je imel profesor Djaja v mislih predvsem razmere v Srbiji. Ker pa tudi pri nas ni dosti bolje, se mi je zdelo potrebno še na tem mestu iznesti profesorjeve pomembne besede. Tudi med nami so ljudje, ki »raje umro na velikomestnem asfaltu«, kakor bi šli med narod in ga poučevali in izobraževali. To zadeva pred vsem tisto tako zvano »inteligenco«, ki se je tudi pri nas ne manjka in gre na deželo samo takrat, kadar »cvetje opojno diši in grozdje zori«. Častne izjeme so seveda povsod.

Glede našega učiteljstva pač ne more nihče trditi, da beži z dežele. Spomniti se je treba samo časov, ko je na stotine mladih učiteljev nestrpno čakalo nastavitve in z navdušenjem in tudi velikim samozatajevanjem odšlo med svoj narod, da izpolni svojo idealno dolžnost, ki si jo je samo začrtalo.

Pri nas so le učitelji tisti, ki so se odpovali mnogim kulturnim in civilizacijskim dobrinam, ki jih nudi mesto in šli med ljudstvo kot pravi prosvetni pionirji in misijonarji. To je neizpodbitno dejstvo, obenem pa trn v petah, obutih v lakirane čevlje.

I. L. M.

Splošen pregled našega šolstva

V dravski banovini je 871 ljudskih šol. Ako vzamem za osnovo zadnje ljudsko štetje ima naša banovina 1,144.194 prebivalcev, torej pride 1 ljudska šola na 1314 prebivalcev.

Število oddelkov je 4332. Povprečno so naše ljudske šole petrazrednice. Nižje organizirane šole, eno in dvorazrednice, so večinom na hribovitem svetu, dočim so v mestih in gosto naseljenih nižinah in poljih višje organizirane šole. Največ nižje organiziranih šol je v kočevskem, škofjeloškem, črnomeljskem, kranjskem, kamniškem in murskosobotškem srezu. V Prekmurju je največ dvorazrednic, ker je madžarska vlada zidala šole v vsaki vasi. Ni mi treba poudarjati, da v nižje organiziranih šolah ne more učitelj predelati toliko snovi, kakor na večrazrednicah. Najhujša ovira je množica šolskih letnikov v enem oddelku (2, 3, 4, razredi) ter direktni in indirektni pouk. Učitelj ima na eno in dvorazrednicah za 1/2-1/3 manj ur. Pač pa imajo nižje organizirane šole to prednost, da ima učitelj več let vzgojni vpliv na učence in boljši stik z ljudstvom. Razmere ga namreč prisilijo, da gre med ljudstvo, spoznava njega življenje in postane vodnik in svetovalec hribovskih vasi. Seveda mora imeti učitelj mnogo dobre volje in dobre živce, da vzdrži v samoti. Nekatere šole so po ure in ure oddaljene od kulturnih in gospodarskih središč. Večinoma je pa na njih mlajše učiteljstvo. Zasedba enorazrednice je zelo težavna, ker zahteva od učiteljstva preveč živcev in zatajevanja. Mlajše učiteljstvo ni dovolj administrativno usposobljeno. Starejši učitelji — družinski očetje pa želijo biti v bližini mest zaradi šolanja otrok. Toda z dobro voljo je mogoče premagati tudi te težkoče.

Število otrok na vseh ljudskih šolah znaša 188.132, torej pride na eno šolo povprečno 216 in na 1 oddelk 63 otrok. To število je za individualen pouk preveliko. Po zakonu o ljudskih šolah je določeno za 1 oddelk 50, za oddelk z večino razredi pa 40 otrok. Izkušnje pa so pokazale, da prenatrpani oddelki ovirajo šolsko in vzgojno delo. Prebivalca otrok onemogoča individualizacijo pouka. Učitelj nima časa in prilike, da bi vsakega učenca vsako uro pritegnil k aktivnemu delu, ter se mora zadovoljiti s pasivnim sodelovanjem. To nekontrolirano sodelovanje pa je večkrat dvomljive vrednosti. Učenci se trudijo, če vedo, da jih učitelj stalno nadzoruje in neprestano sprašuje. Tudi oblika domačih zvezkov in knjig je odvisna od večkratnega učiteljevega pregleda. Če ima učitelj v oddelku 60 ali več otrok, ne more zadovoljiti zgoraj navedenim pedagoškim principom. Intenzivno šolsko in vzgojno delo zahteva, da razredi niso prenatrpani. Najprimernejše število je 40 učencev, preko 50 pa bi jih naj ne bilo. K vsemu temu moramo še dodati, da ovira mišljenje in zbranost slab zrak v naših učilnicah. Te mnogokrat ne ustrezajo higijenskim in pedagoškim zahtevam. Mladina najlažje misli v čistem in zdravem zraku. Množina ogljikovega dvokisa vpliva na možganske celice in jih utruja. V naših razredih je 60 ali več učencev, razredi so mnogokrat vlažni. Če so dovolj zračni, so pa dvakrat dnevno zasedeni. Najhujša rana zdravja učencev in interesovanega pouka so prenatrpani razredi, ki so večkrat zasedeni dopoldne in popoldne. Učenci, ki pridejo v premalo zračene razrede telesno in duševno trpijo. Iz statistike je razvidno, da manjka 1312 učilnic, t. j. 30%. Ena tretjina vseh učencev, t. j. 62.712, se šola v nezdravih učilnicah. To je velika številka. Pobrigati se bo treba, da se seziđa dovoljno število higienskih in zračnih učilnic.

Vzdrževanje ljudskih šol je prevzela deloma banovina. Nekatera bremena pa so še ostala na občinah. Upravne občine prispevajo 10 milijonov, banovinska uprava 17 milijonov, avtonomna mesta pa 3 milijone, t. j. 30 mi-

Dosebina:

Najvažnejša naloga današnjega časa.

Naš vsakdanji kruh.

Osnovna šola in univerza.

Splošen pregled našega šolstva.

Zadnji odgovor gospodu Kalanu.

Poročene učiteljice.

Liga dostojnosti.

V hribih med mladimi.

Zdražba se ne bo posrečila.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV

POLOŽAJ: Iz prakse za prakso... O židanih oblekah, modnih rokavicah in še kaj...

UČITELJSKI POKRET: Naša anketa.

† FRANJA ČONČ.

Splošne vesti. — Osebne zadeve. — Učiteljski pravnik. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Učiteljska tiskarna. — Stanovska organizacija. — Novosti na knjižnem trgu.

lijonov din To so večinoma izdatki za popravila in vzdrževanje šol, nagrade za verouk in stanarina učiteljstva. Država prispeva k vzdrževanju s plačami učiteljstva. Če računamo povprečno plačo 1500 din, znašajo letni prejemki učiteljstva 77.000.000 din. Samoupravne edinice prispevajo 27,4%, občine pa 72,6%. Šolanje enega otroka stane letno samoupravne edinice 155 din, državo pa 413 din,

skupaj 568 din. Iz navedene statistike vidimo sliko našega šolstva v računski luči. Ne sme nas pa presenetiti število 508, ki je v primeru z drugimi državami malenkostno. (Vzdrževanje enega otroka v Borovem stane 1649/50 din!) Za napredek šolstva bo treba žrtvovati še več, če hočemo da bo šolstvo rodilo tiste uspehe, ki jih pričakujemo od njega.

—a.

Zadnji odgovor gospodu Kalanu

Mnenja smo, da je treba polemiko z »Domoljubom« in gospodom Kalanu končati. Za to imamo več razlogov.

Najvažnejši je pač ta, da se nas polasča, in to, čim dalje imamo s tem gospodom opraviti, vedno klavnernejši občutek neresnosti. Konec koncev nam ostaja pod roko od vsega edina zanimivost, in to je gospod kritik sam kot psihološki problem. Vse ostalo postaja silno banalno ter je zato zadnji čas, da prenehamo z njim neplodno prerekanje, če se hočemo rešiti moralnega in estetskega mačka.

Ne zaradi njega, marveč zaradi javnosti pribijamo ob zaključku tale dejstva:

To, kar imenuje gospod Kalan *razpravo* o naši šoli in našem učiteljstvu, je v resnici samo neko trmasto hotenje, pokazati slovensko učiteljstvo v taki luči, da se bo naše ljudstvo končno le »predramilo« in planilo po njem. Tisti trenutek bo dobro delo našega ocenjevalca obilno poplačano in naša šola za dober korak bliže svojemu idealu.

Poročene učiteljice

Z osnovnim šolstvom smo prišli že tako daleč, da primanjkujejo skoraj v vsaki šoli učne moči. Pouk se mora vršiti alternirano in učenci imajo manj šole kakor pa v začetku razvoja našega šolstva.

Ali se bodo letos te rane izlečile, ko bodo prišli mladi učitelji iz učiteljske? Na žalost moramo reči, da ne! Mnogi učitelji, ki danes služujejo, morajo delati za dva ali za tri. Mnogi učitelji, pravim — torej tudi — poročene učiteljice. (Brez njih bi morali najmanj tretjino šol zapreti, če ne več.)

Delati morajo poročene učiteljice prav tako kot ostali učitelji. Videz pa je, da je poročena žena učiteljica, manjvredno bitje, ki mora biti vesela in seveda tudi zadovoljna z vsemi žalitvami, ki jih danes sprejema. Ali ni žalitev in podcenjevanje, da se pri isti izobrazbi za enako delo neenako plačuje.

Zakaj ste znižali plače poročenim učiteljicam, ko so pa že prej bile sramotno nizke?

Več ko polovica učiteljic, ki so poročene z učitelji ali drugimi državnimi nameščenci, prejema od 700 do 800 din plače. Ali je to zadostna plača za delo, ki ga opravlja učiteljica? Zakaj tako podcenjuje delavko, ki se trudi z vsemi močmi, da dviga duševno raven našega naroda?

Liga dostojnosti

Pred dobrim tednom se je ustanovilo v Ljubljani novo društvo, tako zvana »Liga dostojnosti«. Namen Lige je: delati zoper nedostojnost, surovost in nenravnost v vseh oblikah, v govorjenju in pisanju, v noši, v slikah, knjigah in v kinu, proti preklinjevanju in kvantanju; vzgajati pa ljudstvo k dostojnosti in nravnosti. Program novega društva, kakor je videti, je zelo globok in širokoptezen. Potrebe so ponekod zares velike in bo delo, ako bo uspešno, rodilo dobre sadove. Kot oblikovalci slovenske mladine in učitelji slovenskega naroda pojav »Lige dostojnosti« vsekakor pozdravljamo in želimo, da bi novo društvo ne pomnožilo samo števila društev

V hribih med mladimi

Če je bilo kedaj težko biti mlad, je to danes še prav posebno, kajti nikakor ni zavdanja vreden položaj generacije, ki stopa danes v samostojno življenje ali pa poizkuša v tej dobi se vrstiti in živeti v kulturno in gospodarsko skupnost današnje družbe. Zakaj? Sodobna družba ni v enotni, harmonični in homogeni rasti. Ona se nahaja v hudi vsestranski krizi, ki se izraža v razvrženih gospodarskih in kulturnih razmerah ter v duševnem, pogosto nevzdržnem ozračju. Nahajamo se v neki prehodni dobi, ko se ruši v lastni nemoč in nemoralni vse dosežanje in se poraja nekaj novega, neznanega in zato — groznega. Vse je polno zmed in trenj skrajno nasprotujočih si ideoloških in gospodarskih svetov. Nejasnost, težko vzdušje, nesigurnost srečuješ na vsak korak, čitaš v globini vsakih oči. Kaj bo? Kako bo? To vprašujejo zbežajoče vsi, ki ne vedo ne kod ne kam. Kaj naj stori generacija, ki vstopa v samostojno življenje, kako se naj orientira mlada učiteljska generacija, ko celo nekateri pedagoški vrhovi »obupujejo« nad pedagoško nerazgibanostjo in mrtvilstvo? In vendar, kadar odmirajo vrhovi, začne poganjati na dna novo življenje. Tako tudi pri nas!

Mladi tovariši in tovarišice iz laških, hribovskih nižjeorganiziranih šol so se združili, da v skupnem razglabljanju prodrejo v bistvene, tajne sodobnega šolskega udejstvovanja. Mladim podjetnim ljudem se je našmehnila še sreča s tem, da jim je dodelila za šolskega nadzornika, svetovaleca in sodelavca priljubljenega in priznanega pedagoškega delavca Ernesta Vranca.

Pritožbe o kvarnem vplivu učiteljstva prihajajo od »duhovskih sobratov«, kakor trdi g. Kalan, in ne od ljudstva. Takih pritožb je na odločilnih mestih vse polno. Ta odločilna mesta niso v rokah slovenskega učiteljstva ter jim zato menda tudi ni mogoče očitati, da bi hotela ščititi učiteljstvo, ki s svojimi življenjem kvarno vpliva na otroke. Kaj pravite, gospod, zakaj se ne postopa? Mar smo tudi te brezbriznosti krivi mi učitelji?

Končno še to: današnja šola, bodisi po njenih dobrih ali slabih straneh, ni bila ustvarjena po učiteljstvu. Mi stojimo pred predpisi, ki se jim moramo pokoriti. Prav tako je res, da učitelji ne moremo ovirati, tudi če bi hoteli, kakršne koli njene reforme. Storitve zato, kar se vam zdi potrebno in ne nalagajte slovenskemu učiteljstvu na rame greha za lastno opuščanje! To bi bila pot možatosti in poštenja! Vse drugo je hujskanje.

Gospodar, ki potrebuje delavko na vrtu, na polju ali v gorici, se nič ne sprašuje, če je ta poročena ali ne. Njeno moč rabi prav v isti meri, kakor moško — in tudi plača jo prav tako, kakor moško. Če mora naš gospodar upoštevati načelo enakopravnosti, bi morali oni, ki jim je poverjeno gospodarstvo v naši državi, tudi upoštevati delo in kar iz tega sledi, pravično plačilo tudi poročenim učiteljicam.

S tem pa, da se tako sramotno ponižuje poročena — žena učiteljica — prehajamo nehotje v predkrščansko dobo, kjer je bila žena suženj vladajočih moči. Danes, ko je postavljena kot enakopraven človek poleg moža, ji nima nihče pravice jemati to, kar ji pripada.

Kdo, ki trdi, da naj bo poročena žena samo pri štedilniku, bi brez sramu rekel svoji ženi, da je manjvredno bitje. Na tak način se ne sme zaničevati ona, ki je up vsakega naroda, ker mu rodi in vzgaja naraščaj. Vse učiteljice z enako ljubeznijo vzgajajo našo mladino in uspehi so, to lahko zavestno beležimo, veliki.

Prosimo torej, da že enkrat popravite krivico, ker krivica ni nikdar rodila dobrih uspehov. Dajte poročenim učiteljicam, kar je njihovega, to je — za enako delo, enako plačilo!

K.

spomnil Senkovičevih smernic o sodobnem nadzorniku.

Marsikatero bridko sem moral slišati v zadnjem času na račun najmlajših na raznih sejah in zborih. Lenarški sestanek me je prepričal, da so vsa takšna obsojanja najmlajših, ki delajo često pod izredno težkimi delovnimi pogoji z največjim idealizmom, popolnoma zgrešena in neobjektivna. Dasi garajo šest delovnih dni v prenatrpanih razredih, se podajo korporativno vsi naši hribovci peš do

dve uri daleč po hribovskih stezah, da sedmi prosti dan — dobre štiri ure — razpravljajo o pedagoških zadevah. Oni delajo dobro in vztrajno, ni se nam bati. Kljub težkim prelomnim trenjem prehodne dobe, nas najmlajša generacija ne bo razočarala. V hribih se dela dan...

V pozni noči sva se ob luninem svitu vračala s tovarišem Vrancem sredi živahne pedagoške diskusije nazaj v dolino, v idilično Laško. Peš.

Zdražba se ne bo posrečila

Danes je tak čas, ko moramo biti složni. Politična razcepljenost pač ni naša dika; toda ta luksuz se da prenesti za normalne razmere, ko ljudje iz dolgega časa ne vedo, kaj bi delali. Pa politizirajo. Za Slovence, za njih notranjo disharmonijo je značilno, da niti danes, ko smo zunanje ogroženi kakor vsi mali narodi, ni edinstvi. Nadaljujemo igro, ko se gremo »ravbarje in žandarje«. Da se gad v naših nedrih lahko smeje, ko vrši v narodu nevarno prišepetalsko propagando, zastoj opominjamo. Slovenski učitelj pa je že davno dal lep zgled, kako je treba. Če danes kak kratkovidnež namerno poudarja izraze kakor n. pr.: Učiteljski list je »napreden« tednik, ali da so prejšnji režimi preganjali »katoliško« učiteljstvo, kakor da so bili režimi učiteljstvo, se moti, če misli, da bo sejal zmedo in ustvarjal razdor. Taki časi so minili in umetni šlagerji »napreden« ali »katoliški« za stanovsko zavednega učitelja, katerega koli svetovnega nazora ali političnega prepričanja, nimajo odmeva. V stanovski organizaciji ni mesta za politične boje; razne vrste »prepričanja« pa so že davno spoznala, da je za učitelje največje važnosti enotna organizacija. Izrazi, kakor smo jih zgoraj navedli, so le tipičen maneuver za ustvarjanje razdora, ki pa se ne bo posrečil.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Iz prakse za prakso...

Vem, da vas mnogo služuje na enorazrednicah po naših hribih, in da so vam šole majhne, neprijazne, in da po steni nimate obešenega morda ničesar drugega, kot kraljevo sliko in morda še tu pa tam kako starinsko stereotipno sliko pomladi ali zime, ki že niti življenjska več ni. Če imate morda še kako sliko kake domače živali ali kaj podobnega, je učinek po mojem še slabši, ker naredi šolsko sobo še bolj šolsko, kot pa je že sama po sebi.

Tudi v moji šoli je bilo tako, majhna soba, slabo pobeljena, na eni steni kraljeva slika, na drugi raztrgan zemljevid, to je bil ves stenski inventar. Vse je bilo tako prazno in neprijazno, da sem se še sam počutil kot učitelj v kaki otroški kaznilnici ali kaj podobnega. In otroci seveda temu primerno.

Če pa danes stopite v mojo učilnico, vas bodo samo klopi spomnile na to, da ste stopili v šolsko sobo, vse drugo pa vas bo navedlo na misel, da ste stopili v »Putnikovo« izletniško pisarno. Propagandni plakati vseh evropskih držav v vseh jezikih vise na stenah, pod njimi pa okrog in okrog 30 cm širok pas manjših slik, večinoma naše države, vzeti iz Putnikovih prospektov in propagandnih brošur. Vse naše banovine so zastopane med njimi, z vsemi svojimi prirodnimi znamenitostmi in zgodovinskimi spomeniki, narodnimi nošami itd., tako da skoro dvomim, da manjka kaj, kar je v Jugoslaviji res lepega in zanimivega. Kar je ostalo prostora, sem izpolnil s slikami iz prospektov ostalih držav. Seveda bi celotna slika za današnji čas ne bila popolna, če ne bi bili med slikami zastopani tudi tanki, bombarderji, topovi, podmornice in križarke, zato sem poskrbel tudi zanje.

V koliko se vse to skupaj, okrasitev sten s slikami, ki jim je svrha vse nekaj drugega, kot pa viseti v šolski sobi, strinja z eno ali

drugo pedagoško strujo, je seveda vprašanje zase. Toda ni mi šlo za to. Namen mi je bil, napraviti šolsko sobo prijazno in to se mi je v celoti posrečilo. Obenem pa sem na ta način pridobil prav dobra in prav lepa zemljepisna in zgodovinska učila, ki bi jih drugače nikdar ne imel. Očitek, da so slike preveč enostranske, da zadevajo samo zgodovinski in zemljepisni pouk, je sicer na mestu, toda samo to mi je bilo na razpolago. Če bi imel še slike (ne šolska učila) drugih področij, bi jih seveda radevolje uporabil. Da pa sem s tem ustvaril nekaj pozitivnega, kar preseže tiste negativne strani, pa občutim sam, ko stopim v razred in se spomnim na to, kakšen je bil razred prej. Otroci pa tudi. In — če pa je še vse to v najslabšem mestu oddaljenega sreza, visoko gori v hribih ob meji, v vasi, ki je skoro popolnoma odrezana od sveta, pa je ta pozitivnost očitno še boljša.

Samo malo dobre volje, oziroma občutek nezadovoljstva, sedeti v siromašni, neprijazni učilnici, je treba imeti za to. Putnikovo pisarno v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Skoplju, Sarajevu, razni konzulati po naši državi, vam bodo na vašo prošnjo prav radi poslali vse mogoče prospekte s slikami in propagandne lepake. Ko sem se jaz obrnil nanje, so pokazali vsi do zadnjega hvalevredno razumevanje za mojo prošnjo, tako, da imam sedaj potrebnega materiala še za dve do tri učilnice.

In ko slike dobite, vam je treba samo prebeliti učilnico, ji dati nekaj svetlo modrozelen ton, ker so večinoma prospekti v tej barvi, in drugi dan se boste znašli v čisto drugačnem prostoru. Ob štirih stenah boste ustvarili najboljši zemljevid skoro vse Evrope in učilnica vam ne bo več ozka, neprijazna.

Veselilo bi me, če se kdo posluži mojega nasveta. Material je na razpolago.

O židanih oblekah, modnih rokavicah in še kaj...

Ne preostane mi od pripravniške plače toliko, da bi si lahko privoščila kulturno potrebo »Domoljub«. Samo tu pa tam berem in duham dišeče rožice, ki jih ta tednik sadi med naš narod. Izvleček v zadnjem »Učiteljskem tovarišu« pa me je pogrel.

Imam to srečo, da službujem v prelepem kraju Gorenjske. Dih mesta je oddaljen od nas 15 do 30 km. Tudi tovarne in njih kvaren vpliv še tudi ni zajel v preveliki množini naše mladine. No in če tako ob nedeljah gledam ta rdečelična dekleta, me nehotje opozori čudovita barva lic in ko se pogovarjam z brhko deklico, vidim, da rožnata barva le preveč udarja. Ko deklič odpre torbico, se zasvetlika puder-doza — in takoj mi je jasno vse. Zadnjič mi je trgovec povedal, da mu zdaj posebno cvete trgovina s svilenimi hlačkami. V enem tednu jih ni nič manj prodal kot 50 parov in to med kmečka dekleta. Rada bi vas povabila, tovariš urednik, takole ob nedeljah v naš prelepi kraj. Ne vem, kaj bi si mislili. Najfinišje svilene nogavice, semiš čevlje in celo trajne kodre nosijo pri nas že dekleta, ki komaj stopijo iz šole. Da vam zaupam kar se tiče moje malenkosti, že tretje leto nosim par čevljev čez teden in ob praznikih, da ne govorim o svilenih nogavicah, ki so na petah in doplatih že drugi menjale barvo.

Čez teden res hodijo tudi pri nas bosi, ob nedeljah pa ne ločimo učiteljice od kmečkih gospodičen. Sicer bomo pa kmalu zamenjali vloge ob takem obupnem stanju v ka-

kršnem se sedaj nahajamo in jeli s kovačevim študentom:

»... skozi suknjo sije beli dan,
skozi čevljev palč mi gleda.«

Pa bi prišli zdaj k našim mamicam in povprašali za jajčka. Nič jih ne dobite, ker so prepoceni in jih sami snedo ali pa jih vlagajo in jih bodo pozimi, ko bo cena najvišja, prodajali. Kdor jih bo kupil, se pa še namrdniti ne bo smel, drugače še takih ne bo dobil. Če je še gospodar zraven, ko hočete sklepati jajčjo kupčijo, bo vam zabrusil v obraz: »Rajši jih v vodo vržem, kot pa bi jih tako poceni prodajal!«

Še to vam naj povem. V jeseni so zvišali tudi ceno stanovanju. Ko sem se protivila, so se izgovarjali, čes, zakaj pa so v Ljubljani tako draga. (Pri nas teče pitna voda za hišo v potoku, ki je čez dan poln vse nesnage.) Če pa jim potožiš, da z 900 dinarji ne moreš izhajati, če bo stanovanje 200 din, so smeje svetovali, da za hrano ni treba več kot enega bognarja (100 din). Kje so učitelji tako srečni, da dobijo hrano za 100 din?

Kam pa potem devljemo denar, to vas vprašam tovariš pripravnik? Bilo bi menda res treba pogledati vašo garderobo tovarišice pripravnice in izločiti vse svilene nogavice, čevlji so vseprek zakrpane. Še tiste čevlje, ki jih ob sobotah zlikaš, da ob nedeljah vsaj k jutranji maši uideš med stare ljudi, mladina

bi te gotovo s posmehom in pomilovanjem ogledovala — tisti čevlji, pravim, ti bodo tudi v nadlego.

Če pa imaš še kje kako svilen obleko, dvomim sicer, jo skrivaj, da ne bo »Domoljub« o priliki spet mahnil po njej. Če bi rekla katero še o atlasnih predpasnikih naših deklet,

bi morala zamolčati, da oblast ne izve, da si še nisem mogla nabaviti predpisane klotaste halje.

Tole sem morala napisati pripravnikom v tolažbo, v vednost pa vsem tistim, ki sedijo okrog »Domoljuba« in tako vneto širijo resnico. Učiteljica pripravnica.

UČITELJSKI POKRET

Naša anketa »proučevanje prehrane naših šolarjev«

je že prekoračila svoj zaključni termin. Dolež se je odzvalo našemu pozivu lepo število poštrednih prostovoljcev iz vseh delov Slovenije. Znano pa nam je tudi, da so že mnogi pokretaši in pokretašice sredi najagilnejšega preiskovanja o prehrani, zato smo podaljšali rok za anketiranje vse do 10. maja 1940. Ponovno prosimo, naj vsakdo do takrat zanesljivo pošlje čimbolj izčrpno poročilo o načinu prehrane v svojem okolju.

Že naši dosednji rezultati so zbudili zanimanje vse dobro miselne širše javnosti za Pokretovo pionirsko delo, ki bi ga že drugi in prej morali opraviti. Ne smemo, ne moremo in ne bomo ostali sredi začrtane poti, ker to terja od nas slovenski šolar!

Naš zadnji oklic po sodelovanju pri tej anketi je našel odjek celo v daljni vardarski banovini. Začetnik, idealist in borec, mladi tovariš Demšar, je kljub silnemu delu in težkočam, s katerimi se mora boriti v svoji samotni Crni reki, presenetljivo hitro uvidel potrebo po konkretnem spoznanju krajevnih razmer, da bo mogel pravilneje in globlje zasadiati lopato v kulturno ledino svojega okraja. Zato naj nam oprost, da citiramo v odlomkih njegovo pismo, s katerim se je prijavil kot sodelavec.

»Služujem na enorazrednici v visokih planinah Južne Srbije. Na šoli imam 32 otrok, živčevih v skrajno slabih življenjskih razmerah, pa bi hotel med njimi po vzorcu našega Učiteljskega pokreta napraviti anketo o njihovih socialnih razmerah in zdravstvenem stanju. Dobljeni podatki bi zaradi tega, ker bi bili zbrani samo na eni šoli, sicer ne bili pomembni, vendar pa bi na drugi strani bili silno zanimivi za zasilno primerjavo s pri nas dobljenimi rezultati, zlasti še, ker so razmere na vseh tukajšnjih okoliških šolah približno enake.

Zato vljudno prosim cenj. naslov, da mi po možnosti preskrbi kake anketne pole, ki jih je Učiteljski pokret v svoji dosednji praksi uporabljal...«

V svojem drugem pismu pa piše: »... Anketne pole sem v celoti pregledal, pa jih bom te dni izpolnil (pisano 10. aprila 1940. — pripomnil člankar), tako da jih boste dobili že do konca aprila. Ob tej priliki Vam bom natančneje razložil prilike, v kolikor bi istih ne mogel spraviti v sklad z že tiskanimi postavkami, ki pač niso prirejene za te razmere...«

Tako globoko občuti potrebo po spoznavanju svoje šolske dece naš daljni tovariš. Ste vi vsi, blizu in daleč, s severnega ali zahodnega kuta, mesta, trga ali vasi naše Slovenije manj globoki, manj uvidelni, manj delavni? Svojo visoko stopnjo si je slovensko šolstvo pridobilo s prostovoljnimi delom naših prednikov. Smo li sodobniki upravičeni obsedeti na tem vrhu lavorik s samozadovoljnim smeškom na ustnicah? Uverjeni smo, da je med nami lepo število nezadovoljnih, ki hočejo višjo in višjo, materialno in duševno, kulturno za naše ljudstvo, a istočasno tudi globlje in globlje prodreti v narodovo bistvo. Mar ne pelje Pokretova pot do obeh smotrov?

Prepričani smo, da bodo vsi zamudniki, ki iskreno čutijo z ljudstvom, ki so v svojem poklicu vredni tvorci bodočnosti naše domovine, sprevideli potrebo in pomen metod Pokretovega dela in poiskali 30. štev. »Učiteljskega tovariša« ter si točno po navodilih sestavili anketne pole, nato pa v razredu in med ljudstvom z vsem taktom poiskali potrebne podatke in do 10. maja 1940. odposlali anketne pole na naslov:

Učiteljski pokret — sekcija JUU, Ljubljana, Franciškaška ulica 6.

Tajnik.

Velika izbira blaga za damske in moške obleke v najnovejših modnih barvah

Dobro blago — nizke cene!

R. MIKLAUC „Pri Škofu“
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica - Pred škofijo

† Franja Čonč

Zadnje slovo odlične tovarišice učiteljice

V nedeljo, 15. aprila popoldne smo spremili ob številni udeležbi v zadnji dom na mestnem pokopališču v Mariboru zglede učiteljico in blago, skrbno mamico, tovarišico Čonč Franjo. V častnem številu so prihitali na njeno zadnjo pot prebivalci iz Jarenine in sosednih župnij v Slovenskih goricah, posebno njeni bivši učenci. Saj je vso svojo službeno dobo bila učiteljica v Jarenini, kjer je vse svoje moči in svoje zdravje žrtvovala vzgoji in pouku šolske mladine in svojih otrok. Štiri njene hčerke so se posvetile učiteljskemu poklicu.

Polnih 28 let je pokojnica poučevala v I. razredu. Resnica je: Učiteljica mati je najboljša voditeljica nižjega, posebno še

prvega razreda, ker je že od doma vajena spoznavati otroka, ga voditi in potrpeti z njim. Pa je predčasno ohrumela, morala je stopiti pred zdravniško komisijo in zaprositi za bolezensko, predčasno upokojitve. Pa zdravje se ji ni več povrnilo, slabela je bolj in bolj in sedaj je stopila iz trnjeve življenjske poti v večni pokoj. Odšla je, živi pa v spominu naprej kot zglede vzgojiteljica šolskih in svojih otrok.

Ganljivo je orisal življenje učiteljice mučenice ob odprtem grobu predsednik Učiteljskega društva tov. Mirko Vauda, pevski zbori Jarenina, Nanos in klasična gimnazija pa so s prelepo žalostinko ublažili zadnje slovo blagopokojnice.

Na svetu vse mine in vzame slovo, so dnevi veselja al' ure s solzjo, spomin pa nas spremlja, je sonce al' mrak, ob grobu le našim ustavi korak.

Splošne vesti

— **Bivanje inozemcev.** Po uredbi ministrskega sveta o bivanju in kretanju inozemcev z dne 17. aprila 1940. sme tuj državljani stanovati samo v kraju, ki je označen v dovoljenju za bivanje. Vsi oni inozemci, ki imajo veljavna dovoljenja za bivanje, morajo stanovati samo v kraju, kjer so stanovali takrat, ko so vložili prošnjo in ki je označen v njihovem naslovu v dovoljenju za bivanje. Če hoče inozemec spremeniti svoje bivališče, mora po predpisani poti vložiti novo prošnjo na bansko upravo. Inozemec, ki bi brez dovoljenja banske uprave premenil mesto bivanja, bo kaznovan po čl. 3. navdane uredbe z zaporom do 30 dni ali z denarno kaznijo do 1500 din. Poleg tega bo po izvršeni kazni izgnan iz kraljevine Jugoslavije.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

— **Prijavljanje inozemcev.** S čl. 2. uredbe ministrskega sveta o bivanju in kretanju inozemcev z dne 17. aprila 1940. je predpisano, da se mora tuj državljani v roku 12 ur po dohodu v mesto stanovanja, najkasneje pa v 36 urah po prehodu državne meje osebno javiti pri pristojni krajevni policijski oblasti, ki ji mora pokazati svoje listine. V istem roku se mora osebno prijaviti tudi, kadar spremeni kraj stanovanja. V mestih, kjer so posebna policijska oblastva, se mora prijaviti pri teh oblastvih, v drugih krajih pa pri pristojnem občinskem uradu. Daljši, a največ 36 urni rok velja samo tedaj, kadar je od vhodne postaje do kraja bivališča dolga pot. Če inozemec med potom kje izstopi za dalj kakor 12 ur, ali kje prenoči, se mora tudi v tistem kraju osebno prijaviti. Bivati sme samo v kraju, za katerega se glasi dohodna viza in samo dokler velja dohodna viza. Bivanje preko roka dohodne vize odobrava po ministrskem poobla-

stilu ban. Na isti način se mora osebno prijavljati tudi inozemec, ki ima dovoljenje za bivanje, a potuje v drug kraj po svojih poslih, ne da bi sicer spremenil kraj običajnega bivanja. Vsak inozemec, ki se ne bi pravočasno osebno prijavil, ali ki bi bival v kraljevini preko roka vize in ni dobil za podaljšanje bivanja posebnega dovoljenja, bo kaznovan z zaporom do 30 dni, ali z denarno kaznijo do 1500 din. Poleg tega bo po izvršeni kazni takoj izgnan iz kraljevine. — Stanodajalci naj inozemca opozore na te dolžnosti takoj, ko se pri njih nastani.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

— **Občni zbor Slovenske šolske matice** se bo vršil v nedeljo, 5. maja 1940. ob 9. uri (ne ob 11. uri, kot je bilo prvotno javljeno) v Celju na I. deški ljudski šoli. Razen poročil in volitev sta na dnevnem redu predavanje gosp. univ. prof. dr. Karla Ozvalda: »Vzganjanje boljšega človeka« in spominjski govor gosp. prof. G. Šilih ob 20 letnici smrti H. Schreinerja. Člane vabi odbor, da se občnega zbora udeleže.

— **Naš tovariš Jože Pahor** je napisal nov zgodovinski roman »Matija Gorjan« iz dobe kmečkih puntov leta 1515. Izda ga Slovenska matica med svojimi letošnjimi rednimi izdajami. Knjiga bo obsegala nekaj nad 400 strani. Poleg tega romana izda Slov. matica kot svoje redne letošnje knjige še *Miška Kranjca* »Povesi o dobrih ljudeh« (nad 300 strani) in Miroslava Goršeta znanstveni spis »Doktor Valentin Zarnik« (240 strani leksikonskega formata). Natančnejši opis teh knjig in naročilne pogoje najdeš v prospektu Slovenske matice, ki je naši današnji številki priložen.

Osebne zadeve

— **Praktične učiteljske izpite** so napravili pred državno izpitno komisijo v Mariboru v aprilskem roku sledeči gg. učitelji-pripravniki in pripravnice: Ahtik Marija iz Stogovcev, Benčina Silviya od Sv. Marka niže Ptuja, Branisel Marjeta s Sladkega vrha, Časl Stanislav iz Svetinji, Čater Alojzij iz Stogovcev, Dimec Srečko iz Št. Janža na Vinski gori, Erhart Danijela z Ojstrice, Golob Franc iz Pertoče, Goršek Bogomir iz Tišine, Grbec Ema iz Mežice, Kajč Milena iz Odrancev, Kincl Janko od Sv. Ane v Slov. goricah, Lampret Zorana od Sv. Miklavža pri Ormožu, Ločičnik Hermina iz Dobrovnika, Marzelj Terezija s. Bonaventura iz Celja, Mažera Ivanka iz Makol, Mehak Miroslava od Marije Snežne, Ratkai Ladislav iz Andrejceev, Šijanec Boris iz Sv. Vida pri Ptuj, Štrubelj Albina s Sladkega vrha, Ukmar Vinko iz Černeč, Urbanek Filomena z Železne gore, Veber Zorislava s. Prihove, Velikogne Terezija iz Dobja, Videnič Alojzij iz Dobja, Volkar Ana s. Avgusta iz Maribora, Zajc Albina iz Tapanj.

Učiteljski pravnik

— **§ Vprašanje:** G. A. iz C. Stanujem kot upravitelj v šolski pisarni, kamor sem se vselil radi obstoječe tradicije, ker se je v njo vselil že moj prednik iz razumevanja finančnih razmer revne občine. Ker je prostor pretesen za pisarno in zame posebno še zato, ker deloma služi tudi za shranjevanje učil in ker ni treba več razumevati revne občine, se mora umakniti eden ali drugi. Banovina mi nikakor noče odobriti stanarine, da bi se tako lahko izselil. Ali me banovina lahko prisili, da še nadalje ostanem v pisarni? Če sem upravičen izseliti se, kako dosežem, da se mi stanarina vkljub dvakrat zavrnjeni prošnji odobri? Ali imam pravico, da odstranim (deložiram) pisarno iz te pisarne, ki je prav za prav moje stanovanje?

Odgovor: Ako Vam je banska uprava zavrnila dvakrat prošnjo za nakazilo stanarine, je sklepati, da je soba, kjer stanujete, smatрана kot naravno stanovanje. Da je bila ta soba ob ustanovitve šole tudi resnično določena za naravno stanovanje, ugotovite v obstoječem arhivu in če ni bila tačas, ugotovite, kdaj in s katero odredbo se je pisarna pretvorila v naravno stanovanje. Pisarno lahko nemoteno preselite iz svojega »naturalnega stanovanja« in to v šolsko sobo.

— **§ Vprašanje:** »Vloga«. Zakaj se mora temeljne vloge 10 din za poštnohranilno knjižico vnesti v obračunu B vsako leto k izdatkom, ko se je vendar ta izdatek dejansko izvršil samo enkrat in so v nadaljnjih letih proračuni B prikrajšani vsako leto za 10 din?

Odgovor: Nam se zdi taka postavka nemogoča, zato se obrnite za pojasnilo na oblast, ki je izdala tak nalog.

Mladinska matica

— **mm Ekspedicija 9. številke »Našega roda«** se je izvršila 29. in 30. aprila t. l. Poverjeniki, ki še niso nakazali naročnine za to zadnjo številko letošnjega letnika, so naproseni, da to čimprej store.

— **mm Vsebina 9. številke »Našega roda«:** Ksaver Meško: Uspavanka (pesem); Štefanija Gruden: Naš ljubi kruhek; Gustav Strniša: Ekskurzija v prirodu; Griša Koritnik: Materij (pesem); France Bevk: Peter Klepec (koniec); Angelo Cerkenik: Majniški izlet; Fran Roš: Na vrtljaku (pesem); Lili Novy: Polž (pesem); Ferdo Skok: Zgodba o Bimbovcih in prašču; Ina Slokanova: Živela je mati...; Fran Roš: Marija je po polju šla... (pesem); Oskar Hudales; Zaklad; Rosanov - Smasek: Travka (koniec); Vencoslav Winkler: Barke divjega moža (pesem); Josip Ribičič; Uganka; Franjo Roš: Lenuhi; ***: Lukec in osel (slikopis); Anton Debeljak; Zvesta miška (pesem); ***: Sv. Naum; Hidroplani in mornarica; Viljem Kunst: Daj nam danes naš vsakdanji kruh (koniec).

Številka je tudi ilustrativno pestra in zanimiva. Med ilustratorji v tej številki so zastopani: Riko Redenjak, Liza Hribar, Radovan Klopčič, Maksim Sedej, Lojze Perko, Tomaž Kvas in drugi.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

NAŠ STANOVSKI PEVSKI ZBOR

Poleg običajnih obvestil, s katerimi Učiteljski pevski zbor na kratko obvešča svoje članstvo o pevskih tečajih in drugih sklepih upravnega odbora, bomo odslej v tej rubriki s kratkimi sestavki seznanili svoje stanovske tovariše in tovarišice o dosedanem delu zbora in njegovih načrtih za bodočnost, o prilikah, v katerih mora delati, o načinu dela, o članstvu in o vsem drugem, kar jim lahko služi za sestavo jasne slike o delu, napredku in uspehu pevske družine, kateri nudijo vso moralno in gmotno podporo. Predvsem naj služijo vsi naši sestavki kot nov dokaz velikega dela in žrtev slovenskega učiteljstva, ki se v svojem hotenju in stremjenju za napredek in procvit našega šolstva, naše prosvete in kulture ne straši nobenih žrtev, temveč podpre vse, kar čuti po svoji dolžnosti in vesti, da je podpora potrebna. Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« je zrastle in uspeval samo ob tej podpori, zato je čisto učiteljska ustanova in naše učiteljstvo bi bilo preskromno, ako ne bi javnosti pripoznalo ter obenem s tem dokazalo veliko razumevanje za narodove potrebe, koliko je poleg drugega žrtvovalo tudi za našo glasbeno kulturo. Ob 15 letnici obstoja, ki jo bo učiteljska pevska družina obhajala s koncertom v jeseni tega leta v Ljubljani, Celju, Mariboru in vseh drugih večjih krajih naše banovine, je dovolj ugodna prilika, da skušamo zajeti vse njegovo dosedanje delo ter ga v podrobnosti predočiti vsemu slovenskemu učiteljstvu.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Šolski radio

— **Torek, 7. maja:** Fužine na Jesenicah: a) Tajnosti plavža. Razgovor z otroki v poljudni obliki. b) Nekaj jeseniške zgodovine. Šole naj do nastopa obravnavajo železne rude in plavž, ker razgovor predvideva to znanje. Izjava ljudska šola iz Jesenic. Vodi g. upravitelj Leo Pibrovce.

— **Petek, 10. maja:** Proslava materinskega dne; izvaja I. deklška meščanska šola v Ljubljani. Program: 1. Govor gđc. strokovne učiteljice Kalin Ivanke. 2. Joža Vovk: »Mati«. Deklamacija. 3. Anton Medved: »Materič«. Deklamacija. 4. Ciril Pregelj: »Mamica moja, odpusti mi!«. 5. Emil Adamič: »Ta zima že zapušča nas«. 6. Ivan Cankar: »Četrta postaja«. Odlomek. Recitacija. 7. Ivan Pregelj: »Psalm«. Recitacija. 8. Andrej Vavken: »Nebeški Kraljici«. Petje.

— **V kmetijskem radiu** bo v nedeljo, 5. maja, ob 17. uri predaval g. inž. Jože Erpič: Mleko in mlečne pijače.

Učiteljska fiskarna

— **Želite nekaj dni prijetne zabave, naročite si knjigo »Kmetje od včeraj in danes«, ki jo je spisal Ig. Koprivec.** Knjiga stane s poštnino din 66,—, ali pa knjigo »Pismo iz mojega mlina«. V francoščini spisal Alfonz Daudet, prevedel dr. Janko Tavzes. Knjiga v bibliofilski izdaji stane din 250,—.

— **V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani** in njeni podružnici v Mariboru dobite pisarniške potrebščine za šolo, pisarne in dom, knjige za šolanje otrok, znanstvene in leposlovne vsebine za odrasle, za otroke, za odraslo mladino, prijatelje in znance, učila za vse, merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo, svetlopisni papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela.

— **Še vedno si lahko olajšate pouk zgodovine in zemljepisja z zgodovinskimi in zemljepisnimi slikicami.** Kolekcija 30 zgodovinskih ali 30 zemljepisnih slikic stane 4 din.

— **Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol** se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnica in računski spov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Broširano 10 din.

— **Iskreno priporočamo knjižico** ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižice 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

Stanovska organizacija JUU

50 LETNICA UCITELJSKEGA
DRUŠTVA ZA SREZ KRANJ

Poročila

1. maja mineva 50 let, odkar je ustanovilo zavedno učiteljsko kranjskega okraja svoje društvo. — Med ustanovitelji so zlasti zaslužni tov. Luka Jelenc, Andrej Kmet, Fran Luznar in drugi. Novo ustanovljeno društvo je takoj prijavi svoj vstop v takratno Zvezo učiteljskih društev.

Prvi predsednik je bil tov. Luka Jelenc, ki je služboval v Šenčurju. Kmalu nato je bil premeščen v Ljubljano in prevzel predsedstvo v Učiteljski Zvezi. Na tem položaju je vodil slovensko učiteljsko dolgo vrsto let. Predsedstvo v društvu je prevzel tov. Andrej Kmet iz Cerkelj, nato pa znan stanovski delavec tov. Fran Luznar iz Primskovega, ki je vodil društvo daljšo dobo do svoje upokojitve. Za njim je izvolilo članstvo za svojega predsednika borbenega zagovornika učiteljskih pravic, tov. Josipa Lapajneto iz Cerkelj. Po njegovi smrti vodi društvo tov. Rant Francé.

Na svojih zborovanjih je dobivalo učiteljsko poleg pedagoških napotkov tudi vzpodbude za ustanavljanje narodnih čitalnic, hranilnic in posojilnic, gasilskih in narodnoobrambnih društev ter pevskih zborov. Zlasti pa je posvečalo učiteljsko pažnjo umnemu sadjarstvu in vrtnarstvu ter pospeševanju kmetijstva sploh.

Učiteljsko društvo proslavi ta jubilej s slavnostnim zborovanjem, ki bo v Narodnem domu v Kranju v soboto, dne 18. maja t. l. Na predvečer vprizori članstvo Petrovičovo dramo »Duše«. Tega slavja se udeležijo tudi učiteljsko škofojškega sreza, ki je bilo včlanjeno v tem društvu, dokler ni ustanovilo svojega. Vabljeni so tudi učiteljsko radovljiskega sreza, da zboruje ta dan v Kranju.

Na ta zbor opozarjamo že danes, natančnejša obvestila pa še slede. Na svidenje v Kranju!

Odbor.

Vabila

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — VZHODNI DEL bo zborovalo 11. maja 1940., ob 9. uri v Ljubljani v dvorani Trgovskega doma. Dnevni red: 1. Poročila odbornikov. 2. Predavanje: Pouk elektrike v sodobni ljudski šoli. Predava ravnatelj meščanske šole Viljem Kunst. 3. Volitev delegatov za banovinsko in glavno skupščino. 4. Slučajnosti. Na zborovanju se bodo razdelile knjige Slov. Šol. Matic. Pričakujemo polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI zboruje še le v mesecu juniju, ker je skupno zborovanje severnih obmejnih društev odpadlo. Junjsko zborovanje bo dne 8. junija v Pečaroveh. Prosimo pa cenjene tovarišice in tovariše, da do zborovanja poravnajo članarino za leto 1939/40. Tovarišice in tovariše zaostankarje iz prejšnjih let pa opozarjamo na zapadlost roka. Po 8. maju vas predamo brez usmiljenja in tovariške popustljivosti pravnemu zastopniku v izterjatev. Blagajna mora biti urejena, dolg pri sekciji pa poravnat, zato vas vse prosimo, da ste disciplinirani. Izjem ne bomo delali, ne na levo, ne na desno. — Ker bo zborovanje v Pečaroveh obenem tudi izlet, upamo, da bo udeležba tudi častna. Z udeležbo pokažite, da stojite dandanes učiteljsko strnjeno okrog svoje organizacije v borbi za doseg svojih pravic. Pripravite predloge za zborovanje. Tovarišice, tovariši: na svidenje v Pečaroveh. — Odbor.

= JUU SRESKO DRUŠTVO PTUJ bo zborovalo v soboto, dne 11. maja t. l. na Ptujski gori v šoli ob pol 10. uri z običajnim dnevnim redom. Referat bo imel tovariš Debenak o haloškem otroku in šoli. Ker je to zborovanje mišljeno tudi kot majniški izlet društva, je poskrbljeno tudi za neoficielni del, ki sledi po uradni zborovanju v gostilni Horvat na Ptujski gori. Na Ptujsko goro pridemo ali peš 5 km od postaje Sv. Lovrenc, ali s kolesi, ali z avtobusom, ki se bo, ko prispe zjutraj v Ptuj in če bo dovolj, rečimo 25 do 30 priglasevcev, obrnil in vozil do Ptujске gore. Cena, ki se ravna po udeležbi, bo ca. 5 do 10 din in prijave sprejema predsednik do srede, 8. maja. Vse to pa pri ugodnem vremenu, ako do 8. ure zjutraj ne pada dež, ker do tega časa so odhodi vlaka, kolezarjev in eventualno avtobusa. Če pa do 8. ure zjutraj pada dež, je zborovanje z istim sporedom v Ptuj v Mladiki od pol 9. ure dalje. — Tovariš Kerbler, upravljatelj šole Ptujске gora, nam bo priskrbel za 10 din z govedino in za 14 din s pečenko kosilo, če se mu bomo pravočasno, to je do srede, 8. maja, prijavili. Kdor si ne naroči kosila, ga sigurno ne dobi in bo ostal neusmiljeno lačen ter bo vseeno moral biti z nami vesel. Tovariši, pridite, udeležite se polnoštevilno tega zborovanja, da bomo v mesecu mladostnega razgibanja, v mesecu ljubezni v razgibani družabnosti enkrat res tovariško prežeti ter pomladansko zaigranega razpoloženja. — Predsednik.

JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA je zborovalo dne 15. aprila 1940. v blejski šoli, kjer je bilo navzočih 77 članov in članic.

Tovariš predsednik je uvodoma omenil akcijo, ki jo je začel odbor, da zbere v naš krog še tiste tovariše, ki stojijo ob strani izven naših vrst. Nadalje je omenil prizadevanje akcijskega odbora za zboljšanje našega gmofnega položaja in o delu odbora pri tej akciji.

Sledil je referat tovariša Bulovca o mladinskih odrih. Kot pisatelj mladinskih iger (Pehta in druge) in kot večleten preizkušen režiser mladinskih iger je podal tovarišem mnogo koristnih nasvetov. Vodilna misel njegovega predavanja je bila: v mladinskih igrar naj nastopa mladina! Izrekel je svoje pomsleke o takozvanih odrih za mladino, kjer nastopajo vsi mogoči, le mladina ne. Za svoja prepričevalna izvajanja je žel toplo zahvalo vseh navzočih.

Prečitali so se razni dopisi. Glede dopisa o prostovoljnem bolniškem zavarovanju se je razvila daljša debata iz katere je bilo razvidno, da je to vprašanje za učiteljski stan zelo pereče. Določen je bil za delegata za banovinsko skupščino tovariš Ranžinger iz Jesenic, ki je o tem vprašanju najbolj doma, ker je dolgoleten član bolniškega podpornega društva Tovarištvo.

Tovariš blagajnik poroča o stanju blagajne in ugotavlja, da je to stanje zadovoljivo. Tovariš Dedič poroča o mladinski matici in ugotavlja, da je število članstva v našem srezu padlo. Navzoči tovariši so mu pomagali izpolniti seznam poverjenikov tukajšnjega sreza.

Na predlog tovariša Habiča so navzoči izvolili tovariša Bineta Završnika za referenta narodno obrambnega dela. Referent naj si izbere izmed tovarišev pomagače, poštino event. druge stroške nosi društvo.

Na predlog tovariša Dodiča glede štetja službenih let in zboljšanja položaja učiteljev vujakov, pripominja tovariš Serajnik, da je sekcija v tem smislu že posredovala in da ima to pereče vprašanje vedno v vidu.

Ob 13. uri je predsednik zaključil uradni del zborovanja.

Popoldne ob 16. uri so se člani društva, njihovi znanci in prijatelji zbrali v Sokolskem domu, da prisostvujejo reprizi mladinske spevoigre »Kristalna čaša«, ki jo je spisal tovariš predsednik Bulovec iz Begunj, mojstrsko pa je skomponiral obširno glasbo tovariš Vilko Pantar iz Radovljice.

Režijo igre in dirigentstvo je bilo v večjih rokah tovariša Miculiniča, čigar desna roka mu je bil tovariš Bine Završnik. Med člani orkestra smo opazili vedno požrtvovalnega tovariša Gradnika, bivšega sreskega šolskega nadzornika tuk. sreza.

Tovariš Bulovec znan po svojih mladinskih (Pehta in druge) in drugih igrar, nas je popeljal v kraljestvo kralja doline Drage, kjer se je pokazal kot velik ljubitelj planin in varuh planinske flore, ki mu jo čuva sam kralj doline Drage.

Tovariš Puntar, velik ljubitelj in poznavalec glasbe, ki se že od rane mladosti resno posveča glasbi in njenemu študiju, je stopil s tem delom pred javnost in dokazal zrelost in znanje. »Kristalni čaši« je dal glasbeni del, ki s svojo narodno melodiko v polni meri ustreza naši mladinski spevoigri, katerih tako pogrešamo na knjižnem trgu.

Izvajanje je bilo tako na odru kakor v orkestru brezhibno in zaslužijo vsi sodelujoči vsi pohvalo. Opazilo se je, da je bilo vloženega v to uprizoritev mnogo truda in ljubezni, kar se je videlo tudi na sceneriji, garderobi, razsvetljavi, efekti in drugo. Zareči in zadovoljni obrabi tovarišev in tovarišic, šopki cvetja, ki jih je društvo poklonilo avtorjema, dirigentu in režiserju tov. Miculiniču, je bilo poleg viharnega aplavza najlepše priznanje stanovskih tovarišev, avtorjema, režiserju in nastopajoči mladini.

Naše stanovsko društvo je doživelo s to predstavo lep praznik.

Prihodnje zborovanje bo v Lescah, dan in uro določi odbor.

Bulovec Alojzij, preds. Rutar Ludvik, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO NOVO MESTO je zborovalo dne 6. aprila 1940. na novomeški ljudski šoli. Zborovanja se je udeležilo 68 članov.

Po otvoritvi je tov. predsednik podal situacijsko poročilo. Nato so se obravnavali dopisi o našem stališču do položaja v učiteljski organizaciji in o reorganizaciji učiteljske organizacije. Naše društvo se v tem pogledu pridružuje stališču sekcije. Proučil se je tudi delovni načrt za obmejno in manjšinsko šolstvo, ki pride v poštev za dve šoli v območju našega društva. Nato je tov. blagajničarka poročala o stanju blagajne. Tov. Ledinek je predaval o sodobnem šolskem delu. V uvodu je utemeljil potrebo po takem pouku, ki upošteva vse novodobne psihološke in sociološke izsledke ter tako tudi vzgojno vpliva na otroke. Snov pouka mora biti neposreden ali posreden doživljaj, ki ga otroci najprej dojamejo kot celoto, nato se šele obravnavajo podrobnosti tako, da otroci potem pravilno pojmujejo medsebojno povezanost delov v celoti (celostni pouk). Tak pouk mora pri svojih zahtevah upoštevati individualno nadarjenost učencev in posebnosti različnih učnih tipov med njimi.

Tako so tudi delovne skupine pri pouku le slučajnostne tvorbe po različnih zmožnostih pa tudi zanimanju učencev. Pouk mora navajati učence tudi na to, da se bodo z voljo lotili tudi neprijetnega in trdega dela, kakor ga bo pozneje zahtevalo od njih življenje, ki ne pozna slabih. Da pa bo učitelj lahko vzgojno vplival na otroke, posebno na tiste, katerih duševnost je bolešno prizadeta, mora najti notranjo kontinuiteto z njimi. Zato mora temeljito poznati otroka, njegovo okolje, prehrano, zaposlitev itd.

Bogate izkušnje predavatelja ter nešteto primerov, s katerimi je potrjeval in ilustriral svoja izvajanja, so napravili predavanje še posebno zanimivo. Živahno pritrjevanje med predavanjem in zanimiva debata sta dokaz, da učiteljsko stremi za izpolnitvijo svojega strokovnega znanja in izboljšanjem svojega šolskega dela. Marsikomu je predavanje potrdilo misli, do katerih se je mogoče že sam dokopal z razglabljanjem o vseh teh vprašanjih.

Pri slučajnostih je tov. predsednik ponovno priporočil članstvu, da naj se čim številneje udeležijo ankete o prehrani našega otroka, tov. Spindler pa je dal nekaj navodil za njeno čim izčrpnjšo izvedbo. Nekateri tovariši in tovarišice so o izvedbi ankete izrazili pomisleke, končno pa se je ugotovilo, da v tem pogledu ne bomo naleteli na odpor ne od strani staršev, ne od strani otrok.

Ker na zborovanju ni bilo več časa, da bi se oglasila k besedi, nas je naprosila tovarišica Krapš Zdenka, ki je poverjenica za društvo »Dom učiteljic«, da tem potom objavimo sledeče:

Društvo »Dom učiteljic« se je ponudila ugodna prilika za nakup zemljišča, kjer naj bi stala »Dom učiteljic«. Ker pa mu manjka znaten del kupne vsote, prosi vse tovarišice, da mu priskočijo na pomoč, in sicer ali s pomočjo nakupa »kamnov« po 1000 din, ki bi se plačevali v mesečnih obrokih po 11 din, ali pa s podpisom posojila po 300 din, ki bi se odplačevalo v 12 mesečnih obrokih po 25 din. Denar bi bilo treba zbrati čim prej, zato pohitite s prijavi na naslov: Krapš Zdenka, učiteljica v Trebnjem.

Hofbek E., preds. V. Perpar, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ČRNOMELJ je imelo 7. aprila v Črnomlju svoje zborovanje, ki se ga je kljub silno slabemu vremenu udeležilo nad 60 % članstva. Tovarišica podpredsednica je podala situacijsko poročilo, ki so ga prisotni z odobravanjem vzeli na znanje in objasnili članstvu vse zadeve, ki se tičejo naše organizacije in stanu. Tovariš tajnik je imel nato izčrpano predavanje »Vojni strupi in obramba pred njimi«, nakar je imel tov. Vončina Drago, sr. šolski nadzornik, referat »Današnja vaška šola in njen odnos do gospodarskih in družabnih razmer«, za kar je žel obilo priznanja. Pri tej priliki je tajnik tudi seznanil prisotne o ciljih društva »Bela Krajina« ter prosil, da po svojih najboljših močeh sodelujejo s tem društvom, nakar je tudi prečital okrožnico imenovanega društva z željo, da prireditve festivala dne 16. junija čim bolj uspe. Pred tem festivalom pa se bo vršil v Črnomlju tridnevni kmetijski tečaj za učiteljsko. Tajnik je nato podal še obširno tajniško poročilo, ter prečital vse važne dopise. — Datum prihodnjega zborovanja je 18. maja v Starem trgu, kamor odbor že danes vabi prav vse učiteljsko Bele Krajine!

Odbor.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA, ZAHODNI DEL je zborovalo 20. aprila v Trgovskem domu v Ljubljani. Od 100 vpisanih članov jih je bilo prisotnih 77.

Predsednik je ob otvoritvi predstavil policijskega komisarja in predavatelja g. prof. Rudolfa Kobilico, ki nam je govoril o slovenski ljudski šoli in njeni reformi. Predavanje je obsegalo tri glavne dele, v katerih nam je opisal reformo šolske administracije, reformo vzgoje in pouka, pri kateri naj se vsak drži srednje — edino prave poti, med predmetnim poukom in poukom v kompleksih. Vse šolsko delo naj gre iz doživljaja, iz realnega življenja, da otrok snov razume, je sprejme in realizira v uporabi v poznejšem življenju. Več poti vodi v »rim«, kakšna je, je postransko, glavno je, da nas privede tja. In tretja, tudi nad vse važna je reforma našega stanu in samega sebe. — S pažnjo smo prav vsi sledili predavanju in vsak bo lahko marsikaj uporabil v svoj prid.

Tajnica je prečitala došle dopise. Za reorganizacijo učiteljske organizacije se strinjamo s predlogi, ki jih je izdala sekcija. — Na vabilo za pristop članstva k Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu smo mnenja, da, če lahko pristopijo k zavarovanju poedini člani, glasujemo za vstop, če pa naj bi pristopilo celokupno članstvo, smo proti. Isto mnenje bo zastopal naš delegat na banovinski skupščini.

KUPUJTE
PRI TVRDKAH,
KI OGLASUJEJO
V NAŠEM LISTU!

Tovarišica blagajničarka poroča o stanju blagajne, ki je prav zadovoljivo. Zaostankarjem, katerih pa je malo, je poslala prijazen opomin, upa, da bodo nanj tudi enako odgovorili in poravnali dolg.

Predlogi: 1. Tov. Vuk iz Vrhnike predlaga naj bi učitelji, službujoči v trgih, prejeli tudi kurivo. Če se jim je znižala stanarina od 200 din na 150 din mesečno, naj se jim pa izplačuje, kakor tovarišem službujočim na vasi, vsaj kurivo.

2. Tovariš Zakrajšek iz Notranjih gorik predlaga, da bi šolski upravljatelj preostali denar ob koncu proračunskega leta ne vračali banovini, pač pa naj bi ga sami spravili ozir. vložili v poštno hranilnico in ga v prihodnjem proračunskem letu lahko porabili.

3. Tov. Taučar iz Borovnice pa predlaga, da naj bi se nagrade šolskim slugam sistematično uredile po številu učilnic v posameznih šolah. Letna nagrada za snaženje šol z eno učilnico naj bi bila 500 din, z dvema učilnicama 1000 din, s tremi 1500 din itd. V krajih, kjer pa imajo šole svoje stalne sluge, naj bi se te plačevalo kot državne služitelje in bi se jim že odslužena leta v tej službi štela v službeno dobo.

Ker bo prihodnje, zadnje zborovanje v tek, šolskem letu meseca maja v Kranju, so se izvolili še delegati za obe skupščini. Poleg tov. predsednika bo na banovinski skupščini zastopal naše društvo tov. Josip Fatur, njegova namestnica je tov. Breda Gabrova. Na državno skupščino pa gre s tov. predsednikom tov. Župančičeva Nataša, njen namestnik je tov. Miošek Viktor.

S. Vrhovec, preds. N. Župančičeva, tajnica.

Novosti na knjižnem trgu

—k »Popotnik«, št. 7-8., bo te dni dotiskan in v prihodnjem tednu razposlan. Tudi naše pedagoško glasilo stopa na barikade, ko stojimo v bobnečem ognju napadov. Iz pedagoških vidikov v 7-8. številki dokazuje, kaj je učiteljsko doslej storilo za prosvetni in ekonomski napredek slovenskega naroda. Tehtne prispevke objavljajo: Matija Senkovič, Pavle Flere, Martin Mencej, Jože Jurančič, Pavle Šegula, Josip Dolgan, Avgust Rozman, Dolfe Prešeren, J. Kontler, Jože Kocbek, Albin Sprajc, Mirko Vauda, Ivan Cvetko in V. Majhen. — Tudi s to številko se vodilna slovenska pedagoška revija včlenja v življenjske nujnosti učiteljskega, ker pedagogiki v brezračnem prostoru je že davno odklenkalo. Zadnja (9-10.) številka namerava biti posvečena našim težnjam za bodočo slovensko ljudsko šolo.

—k Vsebinska 4. številka »Malega gospodarja«: Rejec malih živali v aprilu. — Perutinarstvo: Rjava štajerka. — Pasemski opis (standard) štajerske kokoši. — Kokošjerejsko središče gosp. Ernesta Birtiča v Mariboru. — Označba piščancev. — Račjak mora biti vedno suh. — Kuncereja: Nega angorecv. — Rejska knjiga kuncereja. — Golobarstvo: Notranja oprema golobnjaka. — Čebelarstvo: Kako postanem čebelar? — Mali gospodar — čebelar. — Koze v aprilu. — Vzgoja domačih in tujih ptic: Kanarčki v aprilu. — Zdravje in bolezen: Veterinarski koticček »Malega gospodarja«. — Naš vrt: Naš vrtniček. — Paradižniki in kumare. — Krmilni ohrovt. Navodila o nabiranju zdravnih zelišč. — Društvene vesti. — »Mali gospodar« je edini strokovni slovenski list za rejo malih živali.

—t Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pisarniške in šolske potrebščine si najceneje dobavite v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

ZAMENJAM SLUŽBENO MESTO

v lepem kraju na Štajerskem (zdravilišče) za mesto na večrazrednici na Gorenjskem.

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri frančiškanskem mostu
Vsakovretna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatine in srebrnine.
Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

Tudi za učiteljsko je

Zadruga državnih uslužbencev

za nabavo potrebščin v Ljubljani,
(Nabavljalna zadruga) Vodnikov trg št. 5

Stanovska dolžnost vsega zavednega učiteljskega bi morala biti, da se včlani v to zadrugo in da kupuje v njej vse svoje potrebščine. Deleži po din 100.—, vpisana din 5.—. Blago prvovrstno, postrežba točna, cene konkurenčne, ob koncu leta ristorno. — Vpišite se takoj! — Telefon št. 44-21